

Bibliografia de referință a cărții vechi

Termenul de bibliografie a fost utilizat prima oară de Gheorghe Asachi în Albina românească. În secolul al XIX-lea știința bibliografică s-a dezvoltat sub forma cataloagelor de bibliotecă, a cataloagelor de editură, de librărie și ca liste de semnalară în periodice. Eliade Rădulescu, Petrache Poenaru, Dimitrie Gusti, Alexandru Odobescu, Ioan Bianu și alți mari cărturari au înțeles că nu se poate ajunge la adevărul științific, fără a cunoaște izvoarele, fără a conștientiza rezultatele vechi care pot fi utilizate și cele noi care pot fi urmărite. Primul manual românesc de bibliografie a fost elaborat de profesorul Dan Simonescu, în concepția căruia bibliografia a fost totdeauna organic legată de tehnica muncii intelectuale. Bibliografia românească veche a fost elaborată de Ioan Bianu, Nerva Hodoș și Dan Simonescu, lucrare monumentală pe care Nicolae Iorga a caracterizat-o drept „una din cele mai frumoase opere ale curentului european ce a învins deplin în știința noastră istorică“.

Lucrarea de față a fost concepută să cuprindă ce s-a scris în România și în lume cu privire la cartea veche manuscrisă sau tipărită. Deci, încercăm, prin aceasta, să dezvoltăm o altă latură importantă a bibliografiei cărții vechi și anume referința.

S-a considerat că o astfel de lucrare, existentă deja în literatura de specialitate a Occidentului, la care a contribuit, în ultimii 30 de ani, și România cu informații bibliografice selectate din publicațiile naționale cele mai valoroase, trebuie să fie elaborată exhaustiv pentru necesitățile activității de cercetare. A lăsa informațiile, din ce în ce mai numeroase și răspândite în atâtea publicații, neordonate într-o bibliografie, pentru un domeniu specific, ar fi o eroare, iar consecințele în viitor mult prea grave pentru cultura română.

Bibliografia de referință a cărții vechi are un sens mult mai larg decât cel dezvoltat de titlu, ea constituind la un moment dat sursa abordării unor teme ca: istoria culturii, istoria tiparului, istoria unei zone, a unei localități, a unei perioade, studii despre circulația cărții, domenii ale științei abandonate sau continuate astăzi etc.

Unele date – poate chiar semnificative ca număr și conținut – se regăsesc și-n alte lucrări, acestea fiind însă scrise cu alt scop, bazate pe alte criterii de abordare, deci greu de depistat și utilizat față de contextul oferit de Bibliografia de referință. De aceea s-a urmărit includerea tipurilor de documente:

I Monografii:

I.1 Tratatate și studii

I.2 Lucrări de referință (enciclopedii, dicționare, repertorii, cataloage)

I.3 Lucrări cu caracter omagial (biografii, monografii)

I.4 Lucrări cu caracter memorial (memorii, jurnale).

I.5 Culegeri de texte (sinteze, antologii, crestomații)

I.6 Ediții critice sau reeditări de manuscrise și cărți vechi

I.7 Teze de doctorat

și:

II Seriale:

II. 1 Reviste și anuare

II. 2 Almanahuri

II. 3 Ziare centrale și locale

însoțite de un amplu indice de subiecte.

Mulți entuziaști și-au exprimat, inițial, dorința de a colabora pentru realizarea unei astfel de lucrări (peste 50 de specialiști: muzeografi, bibliotecari, literați, informaticieni). Foarte puțini însă au perseverat. În prezent un grup restrâns de cercetători împreună cu specialiști din cadrul CIMEC fac eforturi pentru continuarea ei.

În 1992 a apărut o versiune preliminară care a cuprins 800 referințe bibliografice însoțite de indici de subiecte și publicații seriale.

În 1993 s-a definitivat volumul I care cuprinde 1184 referințe elaborate și editate conform normelor ISBD (Standard internațional de descriere bibliografică) însoțit de index de subiecte, de publicații și de bibliografii. Lansat la sesiunea națională „Valori bibliofile“, care a avut loc la Timișoara, volumul I a fost apreciat de specialiștii domeniului.

Începând cu anul 1996 am pregătit volumul al II-lea care conține structura tematică a primului volum, dar cu noi informații referitoare la cartea veche comentată atât în publicații monografice, cât și în seriale.

Descrierile bibliografice, provenite de la colaboratorii din țară, au fost apoi dezvoltate, efectuându-se conversia din formatul vechi (utilizat la primul volum) în format ROMARC (adaptat pentru România, având la bază formatul internațional de schimb UNIMARC) care cuprinde atât elemente de date cât și structuri noi ale acestora, apte să răspundă schimbului național și internațional de publicații (~150 câmpuri și 20 subcâmpuri pentru fiecare câmp).

Așadar am reușit să cumulăm în volumul prezent ~ 2000 referințe însoțite de indici de responsabilități (853 nume), indici de reviste (67), indici de subiecte ( ) și indicele celor care au trudit la cercetarea documentelor și la descrierea elementelor de date (19 bibliografii). Toată această muncă de cercetare, documentare și elaborare a bibliografiei presupune multă dăruire, acurateță și putere de selecție a informației pertinente.

Deși o operă bibliografică este rareori completă și descoperirea noilor izvoare și a noilor creații este continuă, considerăm că lucrarea de față deschide un orizont de cercetare foarte valoros pentru istoria cărții. Nutrim de asemenea speranțe că vom putea găsi în viitor resurse morale și materiale pentru întregirea informațiilor, deoarece așa cum afirma Barbu Theodorescu în Istoria Bibliografiei române „Continuitatea este caracteristica vechii noastre culturi. Continuitatea înseamnă... cu alte cuvinte bibliografia «la zi» a temei care te interesează.

Mariana Iova